

Ministerie van Financiën
T.a.v. mevrouw S.A.M. Kaag
Korte Voorhout 7
2511 CW 'S-GRAVENHAGE

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Uw kenmerk	Bijlage(n)	E-mail/Telefoon
13 december 2022	Suggesties ten aanzien van toekomstige wetgeving	22/DB/05144	-	1	B.Wammes@nba.nl 020 301 03 42

Geachte mevrouw Kaag,

In deze brief doet de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) voorstellen in het publiek belang voor gewenste aanpassingen in Nederlandse wetgeving, wij houden hierbij rekening met doorlopende veranderingen in Nederland en de wereld.

In 2020 stuurden wij uw ambtsvoorganger een brief met daarin suggesties voor toekomstige wetgeving. In die brief beschreven wij dat er een start is gemaakt met een nieuwe fase in het proces om de kwaliteit van accountantscontroles naar een hoger niveau te tillen. In deze fase werden de aanbevelingen van de Commissie toekomst accountancysector (Cta) (deels) omgezet naar wetgeving en zijn er in 2020 twee kwartiermakers aangesteld. Het concept van het wetsvoorstel Wet toekomst accountancysector met daarin de Cta-aanbevelingen, is in 2021 geconsulteerd.

Wij hebben destijds gebruikgemaakt van de mogelijkheid om op de consultatieversie van de wet te reageren. Het wetsvoorstel ziet op de invoering van maatregelen om de kwaliteit van de wettelijke controle duurzaam te verbeteren. Wij omarmen de uitgangspunten om de kwaliteit van de wettelijke controle duurzaam te verhogen.

We hebben echter gezien dat in de conceptwet niet alle aanbevelingen van de Cta zijn opgenomen. Daarnaast kijken wij als sector uiteraard vooruit en is het van belang dat wetgeving en praktijk goed op elkaar aansluiten. Daarom hebben wij besloten u deze brief met suggesties voor toekomstige wetgeving te sturen. In deze brief gaan wij in op de Cta-aanbeveling¹ die niet in het concept van het wetsvoorstel is opgenomen en de keten van de jaarverslaggeving. In de bijlage bij deze brief doen wij suggesties voor wetgeving die breder is dan de Cta-onderwerpen, waaronder onderwerpen die accountantsorganisaties en de NBA raken.

1. Terughoudend toepassen accountantscontrole helpt bij schaarste

Met name in de publieke sector zijn er veel regelingen die betrokkenheid van een accountant vereisen. Het gaat dan bijvoorbeeld om controleprotocollen die bepalen op welke wijze de rechtmatigheid van uitgaven (op grond van subsidieregelingen) dient te worden vastgesteld.

¹ Cta-aanbeveling 16: De verantwoordelijkheid van de gecontroleerde entiteit voor de opzet en de werking van risicobeheersings- en controlesystemen meer tot uitdrukking brengen.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Wij constateren dat de overheid geneigd is in veel gevallen zware controle-instrumenten in te zetten, daar waar minder zware vormen van assurance toereikend zouden zijn. Het betreft hier een scala aan controleprotocollen afkomstig van diverse departementen, die soms omvangrijke regelingen betreffen (NOW, TEK). Deze regelingen leggen een fors beslag op de schaarse accountancy capaciteit waardoor veel reguliere werkzaamheden onder druk komen te staan. Een minder stringente toepassing van de desbetreffende regelgeving zou bijdragen aan de effecten van de schaarste, waaronder het weigeren of afstoten van reguliere klanten.

Het gaat in het kader van deze brief te ver om een opsomming van de desbetreffende regelingen te geven en willen hier volstaan met een voorbeeld. Dat voorbeeld heeft betrekking op accountants die zonder 'aantekening' zijn ingeschreven in het accountantsregister.

In veel wet- en regelgeving wordt verwezen naar de accountant die 'met aantekening' is ingeschreven in het accountantsregister². Inmiddels komen er echter steeds meer accountants op de markt die deze aantekening niet hebben.

Eerder kwam het bijna niet meer voor dat accountants zonder aantekening waren ingeschreven in het accountantsregister, maar met de invoering van twee opleidingsvarianten (assurance-variant en mkb-variant) komen er juist weer nieuw ingeschreven accountants 'op de markt' zonder aantekening. Dat zijn de accountants die hun opleiding in de mkb-variant hebben gevolgd. Echter ook bij de mkb-variant wordt in de opleiding aandacht besteed aan het bieden van assurance bij opdrachten die niet leiden tot een controleverklaring bij de jaarrekening.

Doordat bijvoorbeeld veel subsidieregelingen of controleprotocollen verwijzen naar de accountant die met aantekening is ingeschreven, zijn de accountants die hun opleiding in de mkb-variant hebben gevolgd uitgesloten van het afgeven van een assurance-verklaring bij een subsidiedeclaratie terwijl zij daarvoor wel zijn opgeleid.

Inmiddels zijn er zelfs wettelijke regelingen die niet om de uitvoering van een assurance-opdracht maar om de uitvoering van een aan assurance verwante opdracht vragen, maar die dan toch (automatisch) vragen om de uitvoering door een accountant die met de aantekening is ingeschreven (de TVL-regeling). Hierdoor kan het zo zijn dat een mkb-ondernemer naar een andere accountant moet gaan omdat er in de regelgeving niet wordt geanticipeerd op veranderende opleiding en wat ook mogelijk is als accountantsproduct.

Dit lijkt ons geen goede ontwikkeling voor het beroep, maar ook niet voor de regeldruk en het maatschappelijk verkeer. De NBA pleit er dan ook voor om bij het schrijven van (subsidie) wet- en regelgeving een bewustere afweging te maken van de verwijzing naar de accountant die om een bepaalde verklaring wordt gevraagd.

2. Een sterke verantwoordingsketen

De keten van (niet-)financiële verslaggeving is zo sterk als de zwakste schakel. Het is daarom van belang om alle schakels in de keten zo sterk mogelijk te maken. Dat start met de organisatie die de verslaggeving verschaft.

2.1 Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR)

Entiteiten³ kunnen de kwaliteit van de bedrijfsvoering verbeteren door het systematisch identificeren van financiële en niet-financiële risico's en het bepalen en implementeren van risicobeheersmaatregelen. Wanneer bedrijven dit doen, is het logisch in het maatschappelijk belang dat zij hierover transparant zijn naar hun stakeholders, bijvoorbeeld in een Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR). Op dit moment is een VOR echter niet wettelijk verplicht.

Het ministerie van Financiën heeft in 2020 een wetenschappelijk onderzoek uitgezet bij de Universiteit Leiden naar aanleiding van aanbevelingen in het rapport van de Cta ten aanzien van de gecontroleerde entiteit. Een van de onderzoeksvragen was gericht op de aanbeveling

² De inschrijving in het accountantsregister met de aantekening dat de opleiding van de ingeschreven accountant voldoet aan de eindtermen voor het uitvoeren van wettelijke controles (artikel 36, tweede lid, onderdeel i van de Wet op het accountantsberoep)

³ Entiteiten in de private sector, in de semipublieke sector en bij overheden. Bij de publieke sector is sinds een aantal jaar goede ervaringen met een dergelijke continuïteitsparagraaf, deze wijkt nog wel af van de VOR.

om te onderzoeken of het beter tot uitdrukking brengen van de verantwoordelijkheid van de gecontroleerde entiteit een kwaliteit verhogend effect heeft.

De onderzoekers stellen dat de verantwoordelijkheid van gecontroleerde entiteiten omtrent de jaarverslaggeving en de accountantscontrole uiteindelijk de professionaliteit van de entiteit raakt. In dat licht doen zij voorstellen die erop zijn gericht 'om de gecontroleerde entiteit te stimuleren om professioneel te handelen op het terrein van risicobeheersing, governance, gedrag en cultuur en communicatie, opdat de accountant zijn of haar werk beter kan uitvoeren en de kwaliteit van de controle wordt verhoogd'.

De minister van Financiën heeft vervolgens besloten de aanbevelingen van de Universiteit Leiden bij de Monitoring Commissie⁴ neer te leggen. De vernieuwde Corporate Governance Code is recentelijk geconsulteerd en zal waarschijnlijk eind 2022 worden gepubliceerd. De aanbeveling van de Leidse onderzoekers om de VOR in te voeren is niet opgenomen in de actualisatievoorstellen voor de code. Zo was te lezen in het consultatiedocument van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code, dat aanbevelingen met betrekking tot het *in control statement* nadere discussie behoeven en daarom niet zijn meegenomen in het voorstel tot actualisatie van de code.

Een volgende herziening kan nog zo'n zes jaar duren⁵. Daarom pleit de NBA voor een wettelijke verankering van de VOR door de huidige bestuursverklaring te onderbouwen door een uniform normenkader⁶ en een intern evaluatieproces⁷.

Wij stellen overigens vast dat ook de AFM heeft aangegeven voorstander te zijn van het opnemen van de VOR in Europese of nationale wetgeving.⁸

2.2 Frauderisicobeleid en 'viability statement' opnemen in bestuursverslag⁹

2.2.1 Frauderisicobeleid

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude ligt bij het management van entiteiten. Het is van belang dat het management de entiteit zodanig inricht dat de gelegenheden tot het plegen van fraude afnemen. Door fraude actief te ontmoedigen (door detectie en straf) kunnen personen ervan weerhouden worden om fraude te plegen. Daarnaast is het van belang dat het management zelf onderzoek doet bij (een vermoeden van) fraude.

In de wet is weinig geregeld ten aanzien van verslaggeving door entiteiten over (het risico op) fraude en corruptie. Op basis van de wet- en regelgeving¹⁰ dient een entiteit in haar bestuursverslag aandacht te besteden aan de voornaamste risico's en onzekerheden. Daarnaast dienen organisaties van openbaar belang (oob)¹¹ met meer dan vijfhonderd werknemers in het bestuursverslag mededeling te doen over bestrijding van corruptie en omkoping¹².

Een entiteit kan richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) inzake jaarverslaggeving gebruiken. Op basis van deze richtlijnen moet de entiteit in het bestuursverslag rapporteren over de voornaamste risico's die de bedrijfsvoering raken. Fraude en corruptie zien zij vaak niet als voornaamste risico's waardoor rapportering hierover

⁴ De Monitoring Commissie bevordert de actualiteit en bruikbaarheid van de Nederlandse Corporate Governance Code en bewaakt de naleving door beursgenoteerde vennootschappen

⁵ Eerdere herziening/actualisatie was in 2011, 2016 en nu in 2022.

⁶ Zoals bijvoorbeeld COSO Internal Control – Integrated Framework.

⁷ Zoals bijvoorbeeld het conform het combined assurance-model wat in het King IV South Africa Governance Code wordt gebruikt.

⁸ <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2022/april/reactie-consultatie-corporate-governance-code>

⁹ Jaarrekening en bestuursverslag.

¹⁰ Zie artikel 2:391 lid 1 BW, uitgewerkt in RJ 400.1052. RJ 400.1052 is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2022. In verslagjaren voor 2022 is RJ 400.110b van toepassing.

¹¹ In artikel 1, eerste lid, onder I Wta zijn specifieke ondernemingen en instellingen aangemerkt als organisatie van openbaar belang.

¹² Conform artikel 3 lid 1b iii van het Besluit niet-financiële informatie.

achterwege blijft. Dit kan de accountant belemmeren om in de controleverklaring wel transparant te rapporteren over bijvoorbeeld corruptierisico's en werkzaamheden die hieraan zijn verricht, omdat de accountant dan met nieuwe informatie naar buiten treedt.

Als de accountant vindt dat belangrijke informatie in de jaarrekening of het bestuursverslag mist, zal dit het oordeel kunnen raken. De accountant kan dit echter niet afdwingen, omdat de richtlijnen van de RJ of het Burgerlijk Wetboek (BW) daarin naar eigen inzicht van de gecontroleerde kunnen worden ingevuld op het gebied van bestrijding van corruptie en omkoping. Deze richtlijnen bieden interpretatievrijheid.

Het is belangrijk en in het belang van de financiële veiligheid dat fraude en corruptie dáár worden aangepakt waar ze worden veroorzaakt. Het rapporteren hierover door de accountant zal leiden tot meer transparantie voor het maatschappelijk verkeer en naar verwachting zal het ook preventief werken tegen fraude en corruptie.

Het zou effectiever zijn als de wetgever rapportering door entiteiten verplicht stelt over het frauderisicobeleid, daadwerkelijk opgetreden fraude en corruptie en de geïmplementeerde risicobeheersingsmaatregelen. Hierdoor kan de accountant ook in alle gevallen transparant rapporteren. Voor ondernemingen die onder de Wet op het financieel toezicht (Wft) vallen wordt het frauderisicobeleid opgenomen in de VOR. Bij de integratie van het frauderisicobeleid in een VOR kan assurance door de accountant hierop zekerheid verschaffen over de betrouwbaarheid daarvan.

2.2.2 Viability statement

Tijden zijn onzeker; zo leven we al tweeënhalf jaar in een wereldwijde pandemie, wordt verduurzaming ingezet, is er een grondstoffen tekort en is de geopolitieke situatie onzeker. Continuïteit van ondernemingen is niet vanzelfsprekend. Daarom is het, nu meer dan ooit, nodig om beter inzicht te krijgen in de toekomstbestendigheid en weerbaarheid van een onderneming. Het is goed als accountants kijken naar de toekomstbestendigheid van organisaties, maar organisaties hebben zelf ook een grote rol te spelen rondom continuïteit. Dit is ook een belangrijke conclusie die de Cta in haar rapport trekt, namelijk dat niet alleen een accountant hier een rol heeft, maar ook de onderneming.¹³

'Dit zou een te beperkte kijk op de werkelijkheid betekenen. De accountant is voor zijn werk afhankelijk van de kwaliteit(systemen) bij de betreffende entiteiten, de interne auditfunctie, (wanneer aanwezig) de rol van de auditcommissie en de raad van commissarissen (RvC) en de aandeelhouders. Kortom naast de accountant dienen ook de ondernemingen zelf, de RvC en de aandeelhouders hun verantwoordelijkheid te nemen en toe te zien op de kwaliteit van de cijfers en de bevindingen hierover. Slechts de vinger wijzen naar de accountant en de toezichthouder doet geen recht aan alle schakels van de keten en ieders verantwoordelijkheid daarbij.'

Zo zou de organisatie die wordt gecontroleerd ook een uitspraak kunnen doen over haar continuïteit en toekomstbestendigheid. Dit kan door middel van het opnemen van een paragraaf 'Toekomstbestendigheid' in het bestuursverslag (het zogenaamde *viability statement*). In deze paragraaf dient het bestuur een verklaring op te nemen met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling en de toekomstbestendigheid van de organisatie. De NBA pleit daarom voor de paragraaf 'Toekomstbestendigheid' voor alle entiteiten wettelijk verplicht te stellen.

2.3 Transparantie en handhaving deponering jaarverslagen

In een tijd waarin transparantie essentieel is, kan het niet zo zijn dat jaarverslagen niet altijd tijdig worden gedeponerd. Ook worden bestuursverslagen van sommige entiteiten alleen ten kantore ter inzage gelegd. Het niet of niet tijdig naleven van de wettelijke informatieplicht geeft dan ook geen inzicht in de belangrijkste risico's die de bedrijfsvoering kunnen raken én kan een belangrijk signaal van discontinuïteit zijn. Van de wettelijk controleplichtige entiteiten deponereert 88 procent het jaar voorafgaand aan het faillissement geen jaarverslaggeving

¹³ Commissie Toekomst Accountancysector 2020, pt. 365, p.96.

binnen de wettelijke termijnen¹⁴. Een duidelijk signaal, waarbij dus al vroeg kan worden ingegrepen en mogelijk bijgestuurd. Er wordt echter nauwelijks actief gehandhaafd op het tijdig deponeren van de jaarverslagen. Het zou een enorme verbetering zijn als dat wel zou gebeuren. Aanvullend vinden wij het cruciaal dat de mogelijkheid (artikel 394 lid 4 Boek 2 BW) om het bestuursverslag niet te deponeren bij het handelsregister komt te vervallen.

Het lijkt erop, dat in de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) een lidstaatoptie komt waarbij deponering van jaarverslagen aan de landen zelf wordt overgelaten. Wij pleiten er dan ook tevens voor om niet gebruik te maken van de lidstaatoptie die in de CSRD is opgenomen om het bestuursverslag niet openbaar te publiceren. Wanneer de CSRD helemaal is ingevoerd lijkt nog een aantal ondernemingen vrijstelling te kunnen genieten. Ook voor deze ondernemingen moet dan alsnog de mogelijkheid (artikel 394 lid 4 Boek 2 BW) om het bestuursverslag niet te deponeren bij het handelsregister vervallen.

3. Aanwijzingsbevoegdheid: beperkte reikwijdte voorwaarde voor uitvoerbaarheid

Het concept van het wetsvoorstel Wet toekomst accountancysector zoals dat openbaar is geconsulteerd en nadien ter advisering is voorgelegd aan de Raad van State (RvS), biedt – als aan de voorwaarden is voldaan – alle ondernemingen waarvoor een wettelijke controle verplicht is en die geen controlerend accountant hebben kunnen vinden, de mogelijkheid een beroep te doen op de aanwijzingsbevoegdheid van de NBA.

Wij hebben aangegeven, dat deze reikwijdte van het wetsvoorstel op meerdere gronden bezwaarlijk is. Een van de bezwaren betreft de uitvoerbaarheid van de verplichtingen die de aanwijzingsbevoegdheid voor de NBA met zich brengt. Deze vloeit met name voort uit de onvoorspelbaarheid van de vraag in het segment van niet-oob organisaties en de capaciteitstekorten bij de reguliere vergunninghoudende kantoren die dit segment bedienen. Dit vergroot het risico dat een aanwijzing niet tot stand kan komen of niet tot de gewenste effecten leidt. Een aanwijzing van een accountantsorganisatie voor de uitvoering van een controle van een onderneming, kan bijvoorbeeld leiden tot afstoting van een andere, bestaande cliënt door de aangewezen accountantsorganisatie.

Weliswaar hebben wij onze bezwaren op dit punt al naar aanleiding van de openbare consultatie naar voren gebracht, maar toch menen dat het gewicht van ons bezwaar het verdient om ook in deze brief onder de aandacht te worden gebracht. Wij voelen ons daarin gesterkt door het advies van de RvS dat 5 december is gepubliceerd. De RvS adviseert alsnog te voorzien in een structurele aanpak van het beschikbaarheidsprobleem en de aanwijzingsbevoegdheid te beperken tot het OOB-segment.

Wij hopen met deze brief een constructieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de wettelijke controle. Uiteindelijk is de gehele keten van belang bij betrouwbare informatie en hebben velen belang bij betrouwbare informatie. Het is voor ons dan ook belangrijk om in dit publieke belang te handelen en de punten te adresseren.

Wij kijken uit naar een constructief vervolg en denken graag mee bij een verdere uitwerking. Uiteraard zijn wij graag bereid om deze brief verder toe te lichten.

¹⁴ Dat is bij twee jaar voorafgaand 44% en drie jaar voorafgaand 36% (Foundation for Auditing Research 2021 - factsheet, rapport en samenvatting).

Een afschrift van deze brief zonden wij aan uw ambtgenoten van de ministeries van Justitie en Veiligheid en Economische Zaken en Klimaat.

Met vriendelijke groet,
het bestuur van de NBA,

voor deze,

Kris Douma
voorzitter

Ingrid Hems
plaatsvervangend voorzitter

Bijlage

Andere wetgevingsuggesties op een rij

Accountant en accountantsorganisatie

AQI's

Vermelding woonadres in accountantsregister

Bevoegdheid van accountants zonder aantekening

Invoering lidstaatoptie zeventig procent criterium

Duurzaamheid

Tijdige vertaling van de Corporate Sustainability Reporting Directive in de Nederlandse wet

Eenduidig oob-begrip

NBA

Uitwisseling informatie tussen BFT en NBA

(Accountants)verslag

Herbenoeming en zittingstermijn voorzitter en plaatsvervangend voorzitter

Verhuizing NBA naar Hoofddorp

Online ledenvergadering als permanente faciliteit

Sector specifieke wetgeving

Melding accountantsbenoeming in Woningwet opnemen

Hieronder zijn deze thema's verder uitgewerkt.

1. Accountant en accountantsorganisatie

1.1 AQI's

Op advies van de Kwartiermakers Toekomst Accountancysector werden Audit Quality Indicators (AQI's) opgenomen in het concept van het wetsvoorstel Wet toekomst accountancysector. De AQI's moeten zorgen voor meer transparantie en kwaliteit binnen de sector. De NBA steunt het initiatief en zal de AQI's tot uitvoering brengen. Wel hebben wij zorgen over de beoordeling van het werk van individuele accountants. Dat hebben wij ook in de consultatiereactie kenbaar gemaakt.

Alleen na de consultatie is nieuwe informatie verschenen van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)¹⁵. Ook zij is van mening dat individuele beoordelingen niet zomaar mogen worden gepubliceerd. De AP is van mening dat de focus op individuele accountants een te grote inbreuk is op de positie van de individuele accountant. Wij delen die zorg en pleiten er voor om accountantsorganisaties als geheel te beoordelen en dit alsnog aan te passen in het wetsvoorstel.

Daarnaast merkt ook de RvS¹⁶ op dat onvoldoende is gemotiveerd waarom het noodzakelijk is informatie op naam van de accountant te openbaren voor het doel om beter inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van de sector.

De NBA is nog steeds graag bereid om mee te werken aan de totstandkoming van het dashboard en de noodzakelijke infrastructuur. Zoals wij in de eerdere reactie op de consultatie reactie hebben aangegeven en ons daarin ook gesterkt voelen door het advies van de RvS, voeren we de AQI's graag eerst in de vorm van een pilot onder de grootste accountantsorganisaties uit. De NBA hecht er belang aan dat eerst wordt onderzocht hoe de AQI's voor de gebruiker toegevoegde waarde kunnen hebben en voor de accountantssector werkbaar zijn.

¹⁵ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/ap-beoordelingen-individuele-accountants-mogen-niet-zomaar-woorden-gepubliceerd>

¹⁶ W06.22.0142/III Datum advies 30 november 2022 datum publicatie 5 december.
<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/december/wetsvoorstel-toekomst-accountancysector/>

Op dit moment wordt door een werkgroep¹⁷ onderzocht hoe accountantsorganisaties praktisch om kunnen gaan met het aanleveren van gegevens voor de publicatie van de AQL's. Daarbij worden eveneens praktijkinstructies ontwikkeld.

Het doel van de AQL's is om inzicht te bieden in kwaliteit. Indicatoren dragen volgens de toelichting bij aan het voeren van een 'goede discussie' en het nemen van 'gefundeerde beslissingen'. Binnen accountantsorganisaties kunnen de indicatoren worden gebruikt om wettelijke controles te vergelijken. Audit commissies kunnen de indicatoren gebruiken bij de selectie van een accountant.

Om die reden luidt het voorstel van de NBA om de AQL's in 2023 in de vorm van een pilot uit voeren. Daar worden dan de gebruikers van jaarrekeningen bij betrokken. Hun ervaringen worden betrokken bij de bevindingen, die begin 2024 openbaar gemaakt zullen worden. En zoals de RvS adviseert kan daarna gekeken worden of een wettelijke regeling voor alle houders van een vergunning tot het verrichten van wettelijke controles noodzakelijk is. Daarbij is belangrijk dat de toegevoegde waarde van de indicatoren, na evaluatie, voldoende aannemelijk is gemaakt.

Tevens volgen wij het advies van de RvS, dat als de verwerking van persoonsgegevens wordt geschrapt, er geen wettelijke regeling nodig is. Dan kan de NBA als publiekrechtelijke beroepsorganisatie met verordenende bevoegdheid zelf regelgeving met betrekking tot de AQL's invoeren.

1.2 Vermelding woonadres in accountantsregister

In het accountantsregister wordt het kantooradres van de ingeschreven accountant verplicht als een openbaar gegeven opgenomen. In het geval een accountant als zzp'er werkzaam is, is het kantooradres vaak gelijk aan het woonadres van de accountant en vermeldt het accountantsregister dus als openbaar gegeven ook het woonadres van de accountant. Dit terwijl de Wet op het accountantsberoep tevens bepaalt dat het accountantsregister zowel het kantooradres als het woonadres van de accountant bevat, maar dat het woonadres géén openbaar gegeven is.

Aan verzoeken om het woonadres niet te vermelden als dat tevens het kantooradres is, kan de NBA op basis van de huidige wettekst geen gehoor geven. De NBA pleit er dan ook voor om het mogelijk te maken dat als het kantooradres gelijk is aan het woonadres van een accountant, dat er een optie is om dit niet meer zichtbaar te laten zijn in het accountantsregister, of althans om nadere voorwaarden te verbinden aan de opvolging van verzoeken om het kantooradres/woonadres te verstrekken. De accountant moet dan een postadres hebben wat wel opgenomen kan worden in het register.

Wij verwijzen hierbij ook naar de maatregelen die zijn genomen om de vermelding van woonadressen in het Handelsregister 'af te scherm'.¹⁷

1.3 Invoering lidstaatoptie zeventig procent criterium

Bij de implementatie van de EU Verordening 537/2014 is de lidstaatoptie overeenkomstig artikel 4 lid 2 laatste volzin niet ingevoerd. Deze lidstaatoptie geeft de AFM het recht om bij wijze van uitzondering de accountantsorganisatie maximaal twee boekjaren vrij te stellen van het voorschrift dat de overige honoraria maximaal zeventig procent bedragen van de gemiddelde honoraria die zijn betaald voor de wettelijke controle van de financiële overzichten van de gecontroleerde entiteit.

Volgens de memorie van toelichting bij de implementatie van EU Verordening 537/2014 was een dergelijke lidstaatoptie niet nodig gezien het verbod in artikel 24b van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) om naast controlediensten andere diensten te verlenen. Het blijkt dat er controlediensten zijn die niet voldoen aan het begrip wettelijke controle van financiële overzichten en die niet zijn voorgeschreven door nationale en EU-wetgeving, bijvoorbeeld subsidiecontroles die verplicht worden gesteld door lagere overheden.

Het invoeren van deze lidstaatoptie is met name relevant na de invoering van het Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang. De NBA verzoekt om deze lidstaatoptie toe te voegen aan artikel 24b van de Wta.

¹⁷ Dit wordt gedaan met alle zes de OOB-accountantsorganisaties en twee reguliere vergunninghouders.

2. Duurzaamheid

2.1 Tijdige vertaling van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) in de Nederlandse wet

Op 9 november 2022 staat de goedkeuring van de CSRD (EU 2021/0104) op de agenda van het Europees Parlement. Na goedkeuring zal de CSRD leiden tot ingrijpende wijzigingen in de verslaggevingsvereisten van organisaties in Nederland inzake duurzaamheid.

Als *directive* zal de CSRD in de Nederlandse wet, en dan in het bijzonder Titel 9 BW 2, moeten worden vertaald. Bij goedkeuring van de CSRD in november 2022 zal de Nederlandse wetgever tot juni 2024 de tijd hebben om de CSRD in de Nederlandse wet te vertalen. Omdat de eerste ondernemingen volgens de provisioneel goedgekeurde CSRD over verslagjaar 2024 zullen moeten rapporteren op basis van de CSRD is een snelle vertaling van de CSRD in de Nederlandse wet uitermate wenselijk. Duidelijkheid over de keuze van de Nederlandse wetgever inzake de in de CSRD opgenomen lidstaatopties op korte termijn is wenselijk en noodzakelijk voor een gedegen voorbereiding op de implementatie en uitvoering van de CSRD door organisaties. Met name de volgende lidstaatopties en lidstaat-specifieke wetgeving vragen om snelle besluitvorming en duidelijkheid voor de entiteiten:

- Optie om de assurance van CSRD-informatie ook door een onafhankelijke aanbieder van assurance-diensten (*independent assurance services provider*) te laten uitvoeren.
- Mogelijke uitbreiding van de reikwijdte van de CSRD van vennootschappen naar andere entiteiten, waaronder (semi-)publieke instellingen.
- Inrichting van het toezicht op de verslaggeving en assurance van CSRD-informatie in Nederland.
- Invulling van de verplichting aan accountants om via permanente educatie de vereiste kennis te verkrijgen van duurzaamheidsverslaggeving en de assurance daarop en de wijze waarop accreditatie wordt verleend om assurance op CSRD-informatie te kunnen verstrekken.
- Zolang Nederland of de Europese Commissie nog geen assurance standaard verplicht heeft gesteld of beschikbaar heeft gemaakt, stellen wij voor dat de recent herziene assurance standaard 3810N Assurance bij duurzaamheidsverslaggeving door accountants gebruikt kan worden bij de assurance van CSRD-informatie.

2.2 Eenduidig oob-begrip

Als aanbevelingen in de eindrapport van de Cta stond als aanbeveling 12 'een betere afbakening van het begrip Organisatie van Openbaar Belang'.

De Nederlandse wet lijkt twee typen oob's te kennen. Het eerste type oob is de oob zoals aangemerkt in artikel 398 lid 7 van Boek 2 van het BW. Het tweede type oob bestaat uit oob's zoals aangewezen in de Wet toezicht accountantsorganisaties.

Het bestaan van twee juridische vormen van oob's is onwenselijk, aangezien dit in de praktijk tot verwarring kan leiden over de vraag welke wetgeving op een oob van toepassing is. De NBA pleit voor het gebruik van één oob-begrip in de Nederlandse wet. Mede omdat we in Nederland meerdere interpretaties kennen van het oob-begrip kan er bij de invoering van de CSRD verwarring ontstaan.

3. NBA

De NBA is bij wet ingesteld met onder andere de taak een goede beroepsuitoefening van accountants te bevorderen. Om het werk als publiekrechtelijke beroepsorganisatie zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren hieronder een aantal thema's die de aanpassing van de wet wenselijk maken.

3.1 Uitwisseling informatie tussen BFT en NBA

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) kent in artikel 2:5 als hoofdregel dat iedereen die betrokken is bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan (ook de NBA) verplicht is tot geheimhouding van vertrouwelijke gegevens waarvan kennis wordt genomen. In specifieke wetten kan een uitzondering op die hoofdregel worden opgenomen. Zo kent de Wet op het

accountantsberoep een uitzondering voor de NBA om bepaalde informatie te delen met de AFM.

De NBA heeft recent een convenant gesloten op basis waarvan de NBA bij de uitvoering van kwaliteitstoetsingen bij accountantspraktijken de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) beoordeelt. Bij het opstellen van dit convenant kwam de NBA tot de conclusie dat er geen regel bestaat die de mogelijkheid biedt om in afwijking van artikel 2:5 Awb vertrouwelijke informatie te delen met het Bureau Financieel Toezicht (BFT).

De NBA kan daardoor overtredingen van de Wwft die worden geconstateerd bij de uitvoering van kwaliteitstoetsingen niet rapporteren aan het BFT. De NBA pleit er dan ook voor om in de Wet op het accountantsberoep voor de informatie-uitwisseling met het BFT, eenzelfde uitzondering op artikel 2:5 van de Awb op te nemen als voor de AFM geldt.

3.2 Accountants)verslag

In artikel 29, tweede lid van de Wet op het accountantsberoep is bepaald dat de accountant die belast is met de controle van de jaarrekening van de NBA binnen dertien weken na afloop van het boekjaar van de NBA *verslag* uitbrengt aan het bestuur. In artikel 29, derde lid van de Wet op het accountantsberoep is bepaald dat het bestuur binnen zes maanden na afloop van het boekjaar aan de ledenvergadering rekening en verantwoording doet over zijn in het boekjaar gevoerde bestuur, onder overlegging van een balans en staat van baten en lasten met toelichting en met een *verklaring* van een accountant daarover.

Recent is een discussie ontstaan over de vraag hoe deze twee leden zich tot elkaar verhouden. Teneinde deze discussie te beslechten, stelt de NBA voor om de termijn van dertien weken in artikel 29, tweede lid van de Wet op het accountantsberoep te verlengen.

3.3 Herbenoeming en zittingstermijn voorzitter en plaatsvervangend voorzitter

Op dit moment bepaalt de Wet op het accountantsberoep dat de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van het bestuur van de NBA jaarlijks in functie moeten worden herbenoemd. De NBA pleit ervoor om deze termijn uit het oogpunt van continuïteit en zekerheid voor de betrokken bestuurders te laten vervallen. Een bestuurslid dat wordt benoemd in de functie van voorzitter blijft daarmee voorzitter tot de reguliere bestuurstermijn van vier jaren is verstreken of de ledenvergadering besluit tot zijn of haar ontslag in die functie of als bestuurslid.

Verder pleit de NBA ervoor om het mogelijk te maken om een lid van het bestuur van de NBA te herbenoemen. Dat kan gepaard gaan met een verkorting van de zittingstermijn van vier jaar naar drie jaar. Met herbenoeming, zou een lid van het bestuur totaal zes jaar deel kunnen uitmaken van het bestuur van de NBA.

3.4 Verhuizing NBA naar Hoofddorp

De NBA heeft in oktober 2022 een overeenkomst getekend voor huur van een ander kantoorpand voor de huisvesting van het bureau van de NBA. Het desbetreffende kantoorpand is gelegen in Hoofddorp. Nu de Wet op het accountantsberoep bepaalt dat de NBA in Amsterdam is gevestigd, luidt het verzoek om de wet op dit punt aan te passen.

3.5 Online ledenvergadering als permanente faciliteit

Vanwege de coronapandemie werd met de invoering van de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid de ledenvergadering van de NBA *tijdelijk* de mogelijkheid gegeven tot internetstemmen. Met een permanente invoering van internetstemmen verwacht de beroepsorganisatie een grotere betrokkenheid van alle beroepsbeoefenaren bij besluitvorming door de ledenvergadering.

In de bijeenkomsten van de ledenvergaderingen in juni 2020, december 2020 en juni 2021 heeft de NBA van die mogelijkheid gebruikgemaakt. De ervaringen die zijn opgedaan zijn positief. Zo zagen wij dat in de online vergaderingen meer leden deelnamen en dat met name leden werkzaam bij kleinere kantoren bleken de faciliteit op prijs te stellen vanwege de tijdsbesparing die hen dat oplevert.

Voor de vormgeving van internetstemmen sluiten wij ons aan bij de aanbeveling van de Expertgroep in het rapport Modernisering NV-recht. De Expertgroep doet onder andere de

aanbeveling om het aan de rechtspersoon over te laten om te beslissen of de algemene vergadering fysiek, hybride of volledig digitaal plaatsvindt¹⁸.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat dit punt ook was opgenomen in de brief die wij uw ambtsvoorganger in 2020 stuurden. Tevens verwijzen wij naar de brief die wij samen met drie andere publiekrechtelijke beroepsorganisaties op 9 november 2021 aan uw ambtsvoorganger stuurden.

4. Sector specifieke wetgeving

Bij de invoering van het Besluit aanwijzing oob is verzuimd de verplichtingen in artikel 393 Boek 2 BW die zien op oob's van toepassing te verklaren op de aanwijzing van een accountant overeenkomstig artikel 37 Woningwet. Dit betekent dat woningbouwcorporaties in tegenstelling tot andere oob's bij de AFM geen melding hoeven te doen bij een voorgenomen benoeming van een accountant. De NBA verzoekt om in overleg met de minister van Binnenlandse Zaken artikel 37 Woningwet aan te passen.

¹⁸ Tweede Kamer, 2020-2021, 29 752, nr. 14